TÜRK TÜTÜNCÜLÜĞÜNÜN AVRUPA TOPLULUĞU ORTAK TÜTÜNCÜLÜĞÜYLE BÜTÜNLEŞMESİ

Haluk TANRIVERDİ
İstanbul Üniversitesi,Orman Fakültesi
Tütün Eksperleri Yüksek Okulu

Avrupa Topluluğu, Avrupa Kıtasında ekonomik ve sosyal dengeyi ve sürekli barışı sağlamak amacıyla önce iktisadi birlik, daha sonra da siyasal birliğe geçilmesi hedefiyle 1957'de gelişmiş Avrupalı Devletler tarafından kurulmuş bir topluluktur.

Avrupa Topluluğu'nda ekonomik birleşmeyi gerçekleştirmek için ortak politikalar uygulamaya sokulmuştur. Bu ortak politikalardan biri de Topluluğun Ortak Tarım Politikasıdır.

Ortak Tarım Politikasıyla Topluluk'ta üretici ve tüketicinin çıkarlarının korunmasına çalışılmakta, diğer taraftan Topluluk, kendi tarım kesimini üçüncü ülkelerin rekabetinden korumaya ve gıda maddelerinde kendine yeterli hale gelmeye çalışmaktadır.

Avrupa Topluluğu'nda ekonomik faaliyetlerin uyumlaştırılması, devamlı ve dengeli gelişmenin sağlanması, istikrarın arttırılması, yaşam standartlarının geliştirilmesi, üye devletler arasında yakın ilişkiler kurulması için Ortak Piyasa Düzenleri kurulmuştur. Tütün de Topluluğun Ortak Piyasa Düzeni içine alınan ürünlerden birisidir.

Avrupa Topluluğu Ortak Tütün Piyasa Düzeni, ortak Tarım Politikası içine 1970 yılında alınmıştır. Tütünün bir endüstriyel bitki olması özelliği nedeniyle, üretim, tüketim, dağıtım, içim, sağlık, vergileme konularındaki özel yapısıyla diğer ortak piyasa düzenlerinden daha bir önem arzetmektedir. Avrupa Topluluğu Ortak Tütün Pazar Organizasyonu, tütünün en iyi şekilde Topluluk içinde değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu sistem aynı zamanda tütünün serbestçe tarımını da sağlamakta ve fiyat ve destekleme tedbirlerini de içermektedir.

Bu organizasyonun tütüne ait tasarı, öneri, karar ve uygulamaları için Komisyonları bulunmaktadır. Bunlardan işlenmemiş Tütün Danışma Komitesi, tütünün bütün safhalarına ait konuları değerlendirerek kuruluşun Tütün Dairesi'ne bilgi verip önerilerde bulunmaktadır.Danışma Komitesi'nden alınan bilgilerin değerlendirildiği Tütün Dairesi'de tütün piyasalarının en iyi şekilde yerine getirilmesinden sorumlu olup, değerlemelerini kuruluşun karar organı olan işlenmemiş Tütün Yönetim Komitesi'ne sunmaktadır. Yönetim Komitesi nin görevi sağlanan teknik veri ve bilgiler ışığında karar organı niteliğinde olup, tütün pazarının iyi çalışmasını sağlamaktır. (1)

Bu organizasyon içinde yer alan Tarım antlaşmaları uygulamasıyla, Topluluk Tütün üretiminin istenilen tütün çeşitlerine yöneltilmesi ve sınırlanması amaçlanmaktadır. Topluluk tütüncülüğünde arz ve talebi dengede tutmak, mevcut tütün

stoklarını azaltmak ve üretimi, endüstrinin talep ettiği tütün çeşit ve tiplerine yöneltmek amacıyla bir takım tedbirler almak suretiyle Pazar Kontrolü uygulanmaktadır. Diğer piyasa düzenlerinde olduğu gibi tütün organizasyonunun tütünle ilgili uygulamaları için de gerekli finansman, Topluluğun Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu'ndan karşılanmaktadır. Ortak Tütün Piyasa Düzeninin uygulanmasıyla ilgili giderler Fon'un Garanti Bölümünden karşılanırken, tütünde tarımsal yapının iyileştirilmesi, tütün işletmelerinin modernizasyonu, tütün üretiminin yönlendirilmesi, kalitenin yükseltilmesi ve tütünün pazarlanması için gerekli finansman da Fon'un Yönverme Bölümünce karşılanmaktadır.

Avrupa Topluluğu'nda yılda ortalama 400 mkg. tütün üretilmekte, 500 mkg. yaprak tütün ithalatın ve 300 mkg. da yaprak tütün ihracatına ayrılmaktadır. Sigara sanayiinde ise, yılda ortalama 600 mkg. sigara üretilirken, sigara ithalatına 110 mkg. ve sigara ihracatına da 165 mkg ayrılmaktadır. Topluluğun tütün ve sigara durumu ile, dünya tütüncülüğü içindeki yeri tablo 1'de gösterilmiştir.

Ortak Tütün Pazar Organizasyonu, tütünde fiyatlama ve destekleme tedbirleri için çeşitli fiyat ve yardımlar düzenlemiştir. Her yıl Topluluk'ta yetişen 34 tütün çeşidi ve 1 adet de referans miktarı için iki fiyat sınıflaması düzenlemektedir. Fiyat sistemi içinde yer alan norm fiyatı, tütünde temel fiyat olup, her tütün çeşidi için önceden saptanmış olan referans kalitesine göre tesbit edilmektedir. Müdahale fiyatları da üreticileri fiyat düşüklüğüne karşı koruyan taban fiyat niteliğindedir. Topluluk tütünlerinin tercih edilmesi ve stok fazlası tütünlerin satışını kolaylaştırmak ve ihracatının yapılabilmesini sağlamak için de, prim ve ihracat iadeleri gibi çeşitli teşvik tedbirleri uygulanmaktadır. (Bakınız Tablo 2)

İngiltere, İrlanda, Hollanda, Danimarka ve Lüksemburg'da tütün ekimi yapılmazken, Topluluğun en önemli tütün yetiştiren ülkeleri arasında, İtalya, Yunanistan başta gelmekte, bunları İspanya ve Fransa izlemektedir. Topluluk tütün üretimi, tüketiminin % 45'ini ancak karşılamaktadır. Yaprak tütün ithalatında, Batı Almanya, İngiltere ve Hollanda başta gelmektedir. Topluluğun yaprak tütün ihracatında en önemli rol oynayan ülkeleri Yunanistan ve İspanya'dır. Topluluk içi yaprak tütün ticareti önemli rol oynamaktadır (Bakınız Tablo 3).

Topluluk tütüncülüğünün, tütün endüstrisinin talepleri doğrultusunda büyük talep açığı bulunan Virginia tipi tütünlere yöneltmek için büyük çapa harcanmaktadır. bu amaçla da, koyu renkli tütünler ve Şark tütünü olarak bilinen Dark Air-Cured ve Oriental Sun-Cured tipi tütün üretiminin azaltılarak, endüstrinin ihtiyacı bulunan tütünlerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bunun içinde, Topluluk'ta 7 ülkede yetişen 34 adet tütün çeşidinin müdahaleye alınması, iç ve dış piyasa durumu ve ihracatı gibi konular dikkate alınarak bu tütünler 5 ayrı grup içinde fiyat ve destekleme kapsamına alınmıştır. Topluluk tütün üreticilerini en çok arzu edilen tütün tip ve çeşitlerine yönlendirmek, dengeli tütün üretimini sağlamak amacıyla, Topluluk ortak tütün sisteminin istikrara kavuşması için, üretilmesi ve satın alınması garanti edilen tütün üretim miktarının üst sınırı tesbit edilmiş, bu miktar yıllık olarak 385 bin tonla sabitleştirilmiştir. Her bir tütün çeşidinin üretiminde fazlalık olduğu durumlarda, fiyat ve destekleme oranlarının düşürülmesi suretiyle, bu sistemin uygulanması sağlanmaktadır (3) (Bakınız tablo 4)

Bir tütün ülkesi olan Yunanistan'ın 1981'de Topluluğa alınmasıyla, Topluluğa tütün açısından mali bir yük getirmiş, Topluluğa en son katılan ve benzer tütünler yetiştiren İspanya ve Portekiz'in katılmasıyla da, Topluluk'ta tütün yetiştirme ile ilgili işlemlerde karışıklıklar olmaktadır.(4)

Topluluk nüfusunun üçte biri tütün tiryakisi olup, tüketimin % 90'ını sigara oluşturmaktadır. Sigara üretiminde başta gelen Batı Almanya ve İngiltere'yi, İspanya, İtalya, Hollanda ve diğerleri izlemektedir. Sigara ithalatında ilk sırayı Fransa alırken, bu ülkeyi İtalya, Hollanda ve İngiltere izlemektedir. Sigara ihracatında ise, ilk sırayı alan Hollanda'yı Batı Almanya, İngiltere, Belçika-Lüksemburg gibi gelişmiş tütün endüstrisine sahip ülkeler yer almaktadır. Dünya tütün hareketi içinde dünya tütün üretiminin % 6 sını üreten Topluluk yaprak tütün ithali % 40, Yaprak tütün ihracatı da % 20 lik yer tutarken, Topluluğun sigara üretiminin yeri % 12 ve sigara ithalatı % 28, sigara ihracatı da % 36 lık yer tutmaktadır (5)(6) Bakınız Tablo 5

Avrupa Topluluğu Tek İç Pazar kurulması yönünde, tütünde ortak vergileme sistemi ve fiyat farklılıklarını en alt düzeye indirme yolunda tütün vergilerinin uyumlaştırılmasını hedeflemektedir. Halen tütün vergileme konusunda Topluluğa üye ülkeler arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır. Tütün vergilemede atılan adımlar sonucu dörtlü ortak tütün fiyatlama ve vergileme sistemi tasarısı benimsenmiştir.Buna göre, sigarada 1992 sonu itibariyle her tütün mamulünün temel fiyatının yanısıra her 1000 sigara için sabitleştirilmiş Özel Tütün Tüketim Vergisi (19,5 ECU), ve perakende satış fiyatının üzerinden de Ad Valorem Tütün Tüketim Vergisi ile Katma Değer Vergisi(İkisinin toplamı % 52-54) alınması benimsenmiştir. Fiyatlama konusunda yapılacak uygulamalarla, Topluluğun Güney ülkelerinin tütün mamullerinin fiyatları artacak, buna karşın Topluluğun Kuzey ülkelerinin fiyatlarında da düşmeler olacaktır (7)(8).Bakınız Tablo 6

Topluluk ülkelerinin dördünde (Fransa, İtalya, İspanya ve Portekiz'de) tütün monopol uygulaması bulunmakla beraber, 1992 sonrasında Monopol uygulamalarının sona erdirilmesi ilkeleri doğrultusunda bu ülkelerde de tütün mamullerinin üretim, pazarlamave dağıtım konularında serbest ekonomi ilkelerine göre uyum çalışmaları başlamıştır (9)(10).

Avrupa Topluluğu, Kansere karşı Savaş Programı içinde, uzun vadede tütünün Avrupa'da içilmesinin en aza indirilmesi yolunda içim ve sağlık konularında çeşitli yaptırımlara gitmektedir. Bununla ilgili olarak, sigaraların zifir ve nikotin miktarlarının üst sınırları 1992 ve 1995 sonu itibariyle iki aşamada azaltılması hedeflenmiştir. Diğer taraftan, Topluluk ülkelerinde anti-smoking uygulamalar sonucu kamuya ait yerlerde tütün içimi yasaklanırken, tütünlerin radyo, tv ve kamuya ait bina ve kurumlar aracılığıyle reklamı yasaklanmış, sigara ve diğer tütün mamullerinin paketleri üzerine sağlıkla ilgili ciddi uyarılar yazılarla birlikte mg değerleri üzerinden zifir ve nikotin miktarları belirtilmektedir (11)(12)(13) Bakınız Tablo 7

Türkiye, Topluluğun tam üyesi olmak amacıyla 1987 yılında Topluluğa başvurmuştur. Topluluğa katılmaya hazırlanan Türkiye'nin, bu Topluluğa katılmasının getireceği yükümlülüklerden birisi de, Topluluğun Ortak tütün Pazar Organizasyonun uygulamalarını ve tütünle ilgili her türlü mevzuat, ilke ve kararlarını uygulamak olacaktır. Bu yüzden Türkiye'nin, Topluluğun tütünle ilgili her türlü mevzuatını ve üçüncü ülkelerle yaptığı antlaşmaların geçerli olanlarını anlaması, Türk tütün politikalarının bunlara uyumunun sağlanması gerekmektedir.

Türkiye, yıllık 200 mkg üzerindeki üretimi, yılda yaklaşık 100 mkg lık tütün ihracatıyla dünyada altıncı sırada bulunmakta, yılda 15 mkg lık sigara ithalatıyla da dünyada yedinci sırada bulunmaktadır. Türkiye'de tütün, 500 bini tütün ekicisi olmak üzere toplam 2,5-3 milyon kişiye gecim kaynağı olmaktadır.

Dünya'da en önemli Şark tipi tütün yetiştiren ülke olarak bilinen Türkiye'de üretimin % 55'i Ege Bölgesi'nden, % 25'i Doğu ve G.Doğu Bölgesi'nden, % 15'i Karadeniz Bölgesi'nden ve kalanı da Marmara Bölgesi'nden, karşılanmaktadır. Ülkenin tütün ihracatının % 55'i ABD'ne yapılırken, % 30'u Topluluk ülkelerine ve kalanı da Antlaşmalı ve Antlaşmasız ülkelere yapılmaktadır. Ülkeye blend sigara için gerekli olan Virginia, Burley ve rekonstite tütün ithalatı ise yıllık 5 mkg'ı bulmaktadır. Türkiye'nin yaprak tütün stokları ise 350 mkg düzeyindedir. Türkiye'de tütün Tekel aracılığıyla destekleme kapsamında değerlendirilirken, desteklemeye alınan tütünlerin satın alınan toplam tütünler içindeki payı ise, yıllara ve üretime bağlı olarak % 25-35 arasında değişmektedir. Türkiye'nin tütün ihracatının toplam ihracat içindeki payı da % 2-4 arasında değişme gösterirken, sigara ithalatının toplam ithalat payı ise her geçen yıl artarak % 1,5'a yaklaşmaktadır.

Türkiye'de yılda yaklaşık 75-80 mkg sigara ve diğer tütün mamulleri tüketilmekte bunun tamamına yakınını sigara oluşturmaktadır. Tütün mamul tüketimi yılda yaklaşık % 3 artarken, ülkede 15 ve daha yukarı yaş grubu içinde yer alan 17 milyonu aşkın tütün tiryakisi piyasada bulunan ve 30'u yabancı olmak üzere toplam 70'e yakın tütün mamullerini kullanmaktadır. Ülkenin sigara pazarının % 25'ini blend sigaralar ve kalanını da Oriental-Türk Tipi sigaralar oluşturmaktadır. Tekel sigara pazarında 1'i kendi üretimi ve 3'ü de ortaklıklarıyla ürettiği toplam 4 sigara markasıyla temsil edilirken, blend sigaraların % 96'sının ithalatı ABD den yapılmakta ve Philip Morris, R.J. Reynolds, B.A.T. Rothmans gibi uluslararası tütün şirketlerinin sigaraları pazarda rekabet etmektedir. Yabancı sigaraların satış fiyatları yerli sigaraların 3 katına satılırken, yerli sigaralardaki vergi ve fonların oranları da perakende satış fiyatının % 60'ını oluşturmaktadır (14)

Türkiye'nin Topluluk'la bütünleşmesi halinde, ülkenin tütüncülük alanındaki mevcut sorunları nedeniyle, Topluluk tütüncülüğüne uyum sağlamayacağı anlaşılmaktadır. Bunun nedenleri şöyle özetlenebilir.

Türk tütüncülüğü genel hatlarıyla değerlendirildiğinde, Türk Tütünleri çeşit fazlalığı, populasyon karışıklığı ve en önemlisi tütün endüstrisinin taleplerinden uzak olan aşırı üretimiyle, zaten Oriental-Türk tipi tütünler için çeşit, miktar ve üretim sınırlamaları getirmiş bulunan Topluluk tütüncülüğü için en büyük tehdidi oluşturmaktadır. Türkiye'de tütün üretimi, politik ve sosyal amaçlı fiyatlama ve destekleme politikaları yüzünden devamlı artış göstermekte, arz ve talep dengelerinden uzak olarak, üretimde kalitesiz tütünler halinde bölgeler arası büyük dengesizlikler yaşanmaktadır.

Tütün endüstrisinin talepleri doğrultusunda tütün yetiştirilmesi konusunda Türk tütün ekicisi eğitilemez ve yönlendirilemezken, tütün ekicisinin kooperatif ve birliklerin çatısı altında örgütlenememesinin getirdiği sıkıntılar artmaktadır. Diğer taraftan, tütünün müzayede usulü ile satın alınamaması, tütün piyasalarının ilkel ve serbest rekabet koşullarından uzak açılmasına yol açmakta, piyasaya giren Tekel'in kendi üretim ve ihracat kapasitesinin çok üzerindeki tütünleri destekleme adına satın almak zorunda bırakılması K.İ. Kurumu haline gelen Tekel'in yeni ilke ve politikalarıyla çelişmektedir. Ayrıca, alımda bulunan Tekel ve Türk Özel Sektörü ekiciden tütün alımında kartel durumunda iken, tütün ihracatı satışında ise karşılarında kazanç maksimizasyonunu hedef alan bir kartelle karşı karşıya bulunmaktadırlar. Tekel'in ve özel sektörün üretici lehine oluşturduğu iç piyasa fiyatı, tütün ihracatı sırasında rekabet gücünü sınırlamaktadır. Ayrıca dış piyasadaki kartelin iç piyasadaki uzantısı olan ve ülkenin ihracatı teşvik tedbirlerinden faydalanan yabancı yaprak tütün şirketleri ise, Türk tütüncülüğünde düopal piyasanın hakim firmaları şeklinde faaliyette bulunmaktadırlar. Böylece Türk tütün ihracatçıları hem iç alımda ve hem de tütün ihracatında peyk-uydu firma haline gelmektedirler.

Yaprak tütün rekoltelerinin yüksekliği sonucu, ülkenin tütün stokları tehlikeli boyutlara ulaşmakta, bu durum ülkenin pazarlık gücünü azalttığı gibi, sigara harmanlarında bu tütünlerin yüksek miktarlardakullanılmasına yol açarken, sonuçta da Türk sigaralarının kaliteleri düşmektedir. Yaprak tütün stoklarının ülke ekonomisinin yükünü hafifletmek amacıyla, bir kısmı da çıkarılan özel kararnamelerle imha edilmektedir. Diğer taraftan, dünya fiyatları ve dolar bazı esasına göre hazırlanmayan ihraç fiyatlarının uyumsuz ilan edildiği yıllarda ise yüksek enflasyon ve dolar kuru arasındaki finansal açık,ihracata olumsuz yansımakta, üretim, döviz gelirleri ve stoklar olumsuz etkilenmektedir.

Tütün endüstrisi alanında ise, ülke içine ithalatı 122 Yıl süreyle (1962-1984) Yasaklanmış olan tütün ve tütün mamullerinin ithalat yasağı 1984'de kaldırılınca, bu yıldan sonra sigara ve yaprak tütün ithalatı başlamış olup, bu miktarlar her geçen gün artmaktadır. Ülkenin blend sigara üretimi için yarım asırdır Virginia deneme ekimleri yapılmışsa da somut sonuçlar alınamamış, son yıllarda yapılan denemelerden ise fiyatlama ve kokulandırma açından olumsuz sonuç alınmıştır.

Diğer yandan, ülkemize önceleri kaçak yollardan giren ve alternatif blend sigara üretimi konusunda 25 yıl boyunca önlem alınmayan ithal blend sigaralar, getirdikleri yeni koku, içim, boyut ve sloganları kısa sürede sigara pazarının dörtte birini ele geçirmişlerdir. Böylece sigara ve yaprak tütün ithalatına ödenen para, yaprak tütün ihracatından elde edilen dövizin % 55'ine ulaşmış, diğer bir ifadeyle 1 kg sigara ithal etmek için Türkiye 5 kg yaprak tütün ihraç etmek zorunda bırakılmıştır. Blend sigara lehine değişen yeni görüntüye Tekel, yetersiz ve eksik blend sigara üretim kapasitesi ve oriental sigara üretiminde yüz yıllarını geçirmiş ve eski, ilkel teknolojiyle çalışan sistemleri ve atıl kapasitesiyle ayak uyduramamaktadır. Halen Tekel'in ürettiği sigaraların bir iki tanesi dışındakiler, içim sağlık ve standardizasyon yönünden Topluluk standartlarından uzak bulunmaktadır.

Tekel, kalitesiz hammadde alımında yerli kamu kuruluşlarına bağımlı hale getirilirken, yeni yatırımların ve hammadde alımlarının büyük finans gerektirmesi, kalitesiz ve standart olmayan hammadde ve malzeme kullanılması sorunlarıyla başbaşa bulunmaktadır.

Tütün endüstrisinde yapılan yeni düzenlemelerle, yerli ve yabancı kuruluşlar, Tekel ile kuracakları ortaklıklar sayesinde yurt içinde sigara üretip yurt içinde satmak olanağına sahip olmuşlarsa da, bu konuda 6 yıldır birisi, hariç, yapılan görüşmelerden herhangi bir somut sonuç alınamamıştır. Diğer yandan, tütün mamullerinden alınan vergi ve fonlarda uyumsuzluklar bulunmakta, bu fonlar ihtiyaç duyulan alanlara tam anlamıyla yöneltilememektedir. Tütün endüstrisinde en çok ihtiyaç duyulan alanların başında uzman eleman yokluğu gelirken, potansiyel yapısıyla tütüncülük alanında ülkede lisans düseyinde eğitim yapılan tek kurum olan Tütün Eksperleri Yüksek Okulun ünvan, bina ve hangi üniversiteye bağlı olduğu gibi eğitim ve araştırmaya yönelik temel sorunları ise yıllardır çözüm beklemektedir.

Tütüncülükte sorunların tesbit edilmesi ve önlemlerinin alınmasıyla, tütünle ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve eşgüdümün sağlanmasına duyulan ihtiyaç her geçen gün artmasına rağmen, ülkenin tütün politikasının tesbit edilmesi ve uygulamaya konulması yolunda yasa ile yetkilenmiş kuruluşlardan olan Milli Tütün Komitesi ise tam 6 yıldır toplanmamaktadır.

Türk tütün endüstri yapısının tütün tüketimi artışıyla oligopol görüntüsü alıp almayacağı ve çıkarılacak anti kartel yasalarla Tekel'in uzun vadedeki işlevleri ve yapısı gibi sorunlar geleceği yansımakla birlikte, Türkiye'nin tütün üretimi, ticareti ve endüstrisi bugün bir çıkmaz içinde görülmektedir.

Türkiye'nin gündemine tütün sorunlarının hep kısa süreli devrelerde gelmes ve sorunların çözümü için tedbirler paketi uygulamalarıyla çözüm arama, tütünün uzun vadeli hedeflerinin tesbit edilmemiş olmasının yanısıra, her zaman kolayca politik çıkar konusu yapılabilen tütünün aslında kendisinin bir politikasının bulunmadığını göstermektedir.

Tütüncülükte hazırlanacak uzun vadeli hedeflerin sonuçları ise, en erken 10 Yıllık dönem sonunda (2000 li yıllarda) alınabilecektir. Zaten, Türkiye'nin Topluluğa tam üyeliği de ancak bu yıllarda gündeme gelebilecektir. Öyleyse, Türkiye'nin tütüncülük alanındaki dev boyutlu sorunlarına şimdiden ve bugünlerden başlanarak çözüm aranması ve uyumlaştırma faaliyetlerini geciktirmeden gündeme getirmesi gerekmektedir.

1989 YILI VERİLERİNE GÖRE
DÜNYA TÜTÜN HAREKETİ İÇİNDE ORTAK
PAZAR ÜLKELERİNİN NİSBİ ÖNEMİ 1/

(Ton Olarak)

	Dünya	A.E.T.	Dünya Toplamına Oranı %
Üretim	7.117.379	402.374	5.7
Yılbaşı Stoğu	5.551.200	829.525	14.9
İthalat	1.344.087	522.581	38.9
İhracat	1.484.098	322.110	21.7
Tüketim	5.939.881	604.981	10.2

KAYNAK : U.S.D.A. FT. 9-89 12-89

(1) Tahmini

1988 YILI VERİLERİNE GÖRE
DÜNYA SİGARA HAREKETİ İÇİNDE ORTAK
PAZAR ÜLKELERİNİN NİSBİ ÖNEMİ 1/

(Ton Olarak)

	Dünya	A.E.T.	Dünya Toplamına Oranı %
Üretim	5.270.514	624.500	11.9
İthalat	396.904	112.445	28.3
İhracat	456.733	165.141	36.2

KAYNAK : U.S.D.A. FT. 8-89

(1) Tahmini

Tablo 2.

1989 Ürünü Tütünlerin, Yaprak Tütün Norm Fiyatları, Müdahale Fiyatları, Türev Destekleme Fiyatları, Pirimleri (ECU/KG.)

Seri No	Tütün Çeşitleri	Norm Fiyatı	Müdahale Fiyatı	Pirim Fiyatı	Türev Fiyatı
1	Badischer Ceudertheimar ve melezlere	3.643	3.097	2.534	4.644
2	Badischer Burley E ve melezleri	4.512	3.835	2.961	5.426
3	Virgin D	4.626	3.932	2.927	5.179
4	a) Paraguay ve melezleri) b) Dragon vert ve melezleri) Petit Grammont (Flobecq)Semois,) Appelterr)	1.400	2.890	2.352	-
5	Nijkark	3.357	2.853	2.132	-
6	a) Mivionaro ve melezleri) b) Rio Grande ve melezleri)	3.128	2.659	2.159	-
7	Bright	4.070	3.459	2.461	4.764
8	Burley	2.848	2.421	1.653	3.565
9	Maryland	3.313	2.816	1.875	4.014
10	a) Kentuck ve melezleri) b) Morg di Cari)	2.796	2.376	1.765	3.347
	c) Salanto)				
11	a) Farcheimer Havana II c) b) Nostrana del Brenta)	2.707	(1) 2.030	1.909	(1) 3.284
	c) Resistante 142 d) Colano				
12	a) Beneventano) b) Ürasile Selvaggio ve benzer) çeşitleri	1.462	1.243	1.077	2.012
13	Kanti-Yaka	3.257	2.768	2.399	4.521
14	a) Perustitra	3.083	2.621	2.283	3.925
	b) Samsun			2.222	3.949

ECU/kg)

Seri No	Tütün çeşitleri	Norm Fiyatı	Müdahale Fiyatı	Prim Fiyatı	Türev Fiyatı
15	Erzegovina ve benzer çeşitleri	2.770	2.355	2.057	3.540
16	a) Round Tip)				
	b) Scafati)	15.908	13.522	9.608	20.782
	c) Sumatra I)				
17	Basmas	6.090	5.177	3.072	6.914
18	Katerini ve benzer çeşitleri	5.073	4.312	2.734	6.196
19	a) Kaba Koulak classic)	4.022	3.419	2.078	4.925
	b) Elassona)				
20	a) Kaba koylak non-classic)				
	b) Myrodata Smyrne,Trapezous) and Ph 1)	3.030	2.576	1.423	3.979
21	Myrodata Agrinion	3.998	3.398	2.099	4.840
22	Zichnomyrodata	4.164	3.531	2.214	5.051
23	Tsebelia	3.195	2.396	2.593	3.778
24	Mavra	3.120	2.340	2.120	3.714
25	Burley EL	2.251	1.688	1.219	2.748
26	VirginiaEL	3.806	3.235	3.145	4.465
27	Santa Fe	1.383	1.176	0.301	2.034
28	Fermented Burley	2.240	1.904	0.931	2.923
29	Havana E	2.878	2.447	1.952	3.634
30	Raund Scafati	8.669	7.369	5.911	12.615
31	Virginia	4.531	3.851	2.354	5.305
32	Burley E	2.965	2.520	1.398	3.789
33	Virginia P	4.263	3.624	2.354	4.953
34	Burley B	3.072	2.611	1.398	3.896

Kaynak: The Situation on the Agricultural Markets-Report 1989
Commission of the Europaan Communities, Brussels, 1990, sh. 189

ORTAK PAZAR ÜLKELERİNDE 1989 YILI İTİBARİYLE GENEL TÜTÜN DURUMU KARŞILAŞTIRMASI 1/

ÜLKELER	Ekim Alanı		Üretim		Yılbaşı Stoğu		İthalat		İhracat		Tüketim	
	Ha.	%	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton	%
B. Almanya	3.267	1.5	7.450	1.9	—		150.000	28.7	30.000	9.3	126.155	20.9
Belçika-Lüksemburg	425	0.2	1.582	0.4	28.090	3.4	32.200	6.2	4.950	1.5	30.900	5.1
Danimarka	0		0		—		16.900	3.2	1.850	0.6	15.050	2.5
Fransa	13.000	5.9	31.216	7.8	—		32.000	6.1	12.500	3.9	45.596	7.5
Hollanda	0			0	60.100	7.2	80.000	15.3	8.000	2.5	78.000	12.9
İngiltere	0			0	49.046	5.9	98.345	18.8	3.180	1.0	105.945	17.5
İrlanda	0			0	6.810	0.8	5.500	1.1	0		5.500	0.9
İspanya	25.000	11.3	40.145	10.0	67.832	8.2	50.670	9.7	6.000	1.9	80.980	13.3
İtalya	94.500	42.8	190.000	47.2	249.853	30.1	45.000	8.6	115.000	35.7	66.000	10.9
Portekiz	2.316	1.0	4.301	1.0	12.300	1.5	8.316	1.6	1.330	0.4	11.205	1.9
Yunanistan	82.400	37.3	127.680	31.7	355.494	42.9	3.650	0.7	139.300	43.2	39.750	6.6
TOPLAM	220.908	100.0	402.374	100.0	829.525	100.0	522.581	100.0	322.110	100.0	604.981	100.0

KAYNAK : U.S.D.A. FT. 12-87, 12-88, 12-89, 9-89

(1) Tahmini veri (—) Veri mevcut değildir.

NOT : Ortak Pazar ülkelerinden Danimarka, Hollanda, İngiltere ve İrlanda'da tütün ekimi yapılmamaktadır.

Tablo. 4. Çeşitler, Tipler ve Gruplar İtibariyle Topluluk Ülkelerinin Tütün Üretimi. (1988 Ürün Yılı) Ton.

Seri No	Tütün Çeşidi	Tütün Tipi	Toplam Üretim	Tütün Üreten Ülkeler						
				İtalya	Yunan.	İspan.	Fran.	B.Alm.	Port.	Bel
3	Virgin D	Flue C.	7143				6032	1111		
7	Bright	Flue C.	37993	37993						
17	Basma	Or.Sun C.	27991		27991					
18	Katerini	Or.Sun C.	21580		21580					
26	Virgin G.	Flue C.	3500		3500					
31	Virgin E.	Flue C.	9961			9961				
33	Virgin P.	Flue C.	2300						2300.	
BİRİNCİ GRUP			110468	37993	53071	9961	6032	1111	2300	---
2	Bad.Burley	Light A.C.	9607	4185			2508	2914		
8	Burley I.	Light A.C.	39950	39950						
9	Maryland	Light A.C.	2956	2956						
25	Burley G.	Light A.C.	9380		9380					
28	Ferm.Burl.	Dark A.C.	18028			18028				
32	Burley E.	Light A.C.	8452			8452				
34	Burley P.	Light A.C.	1050						1050	
İKİNCİ GRUP			89423	47091	9380	26480	2508	2914	1050	---
1	Bad. Geud.	Dark A.C.	44206	40530			450	3226		
4	Paraguay	Dark A.C.	24849	2720			20541			1586
5	Nijkerk	Dark A.C.	160				160			
6	Missionero	Dark A.C.	220				220			
10	Kentucky	Fire C.	8777	8770		7				
16	Round Tip	Special	49	18	31					
27	Santa Fe	Dark A.C.	-							
29	Havana E.	Dark A.C.	778			778				
30	Scafati	Special	42			42				
ÜÇÜNCÜ GRUP			79081	52038	31	827	21373	3226	--	1586
13	Xanti Yaka	Or.Sun C.	5043	5043						
14	Perustitza	Or.Sun C.	7470	7470						
15	Erzegovina	Or.Sun C.	3710	3710						
19	K.Kulak Kl.	Or.Sun C.	20235		20235					
20	K.Kulak	Or.Sun C.	3942		3942					
21	Myr.Agrin.	Or.Sun.C.	6410		6410					
22	Zichnomyr.	Or.Sun C.	750		750					
DÖRDÜNCÜ GRUP			47560	16223	31337					
11	For.Havana	Dark A.C.	15926	15926						
12	Beneventan.	Dark A.C.	42	42						
23	Tsebelia	Or.Sun C.	28152		28152					
24	Mavra	Or.Sun C.	11580		11580					
BEŞİNCİ GRUP			55700	15968	39732					
GENEL TOPLAM			382232	169313	133551	37268	29913	7251	3350	1586

ORTAK PAZAR ÜLKELERİNDE 1988 YILI İTİBARİYLE GENEL SİGARA DURUMU KARŞILAŞTIRMASI 1/

ÜLKELER	Üretim		İthalat		İhracat	
	Miktar Ton	% Payı	Miktar Ton	% Payı	Miktar Ton	% Payı
B. Almanya	162.092	26.0	6.471	5.7	47.091	28.5
Belçika-Lüksemburg	26.937	4.3	2.724	2.4	14.128	8.5
Danimarka	11.144	1.8	124	0.1	3.164	1.9
Fransa	53.307	8.5	43.262	38.5	3.570	2.2
Hollanda	61.724	9.9	12.406	11.0	59.005	35.7
İngiltere	114.000	18.3	12.231	10.9	34.442	20.9
İrlanda	7.750	1.2	350	0.3	1.900	1.1
İspanya	78.400	12.6	1.100	1.0	680	0.4
İtalya	66.486	10.6	31.732	28.2	293	0.2
Portekiz	14 610	2.3	45	0.1	118	0.1
Yunanistan	28.050	4.5	2.000	1.8	750	0.5
TOPLAM	624.500	100.0	112.445	100.0	165.141	100.0

(1) Tahmini

KAYNAK : U.S.D.A. FT. 8-89

Tablo. 6. Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Tütün Mamullerinde Vergileme ve Fiyatlama.(11)

Ülkeler	K.D.V. %	Ad Valorem %	Toplam %	Özel T. Tük.V. 1000 Sig.	Kâr Payı %	Toplam Vergi %	Paket Sigara Fiyatı TL
Danimarka	18	21	39	76 ECU	4	86	8512
İrlanda	20	13	33	49 "	8	73	9184
İngiltere	13	21	34	44 "	9	74	8316
B.Almanya	12	32	44	27 "	9	72	7560
Hollanda	17	19	36	25 "	9	71	5488
Belçika	5	61	66	2 "	9	70	5152
İtalya	15	54	69	2 "	9	72	4312
Lüksemburg	6	58	64	2 "	10	67	3892
Fransa	25	46	71	1 "	8	75	2660
Yunanistan	26	34	60	0.5"	12	63	1540
İspanya	12	33	45	1 "	10	51	2660
Portekiz	14	53	67	2 "	9	73	2800

Not.:5 Ekim Tarihli Kurla 1 ECU (Avrupa Para Birimi) : 3670 TL
% (Yüzde) oranlar perakende satış fiyatlarının yüzdesini göstermektedir.

Tablo. 7. Topluluk Ülkelerinde sigaralarda bulunan zifir ve Nikotin değerlerinin üretim ve satışına izin verilen üst sınırları. (mg / sigara)

	31.12.1992' den itibaren	31.12.1995' den itibaren
Zifir	15	12
Nikotin	1.3	0.8

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

1. Amblard, P., and Nychas,A., "Organization of the Tobacco Market in the European Vommunity", Tobacco Ihternational, July 26, 1985.

2. European Communities., "The Agricultural Situation in the Community, 1988, 1989 Reports, Commission of the EC", Office for Official Publications of the EC, Brussels-Luxemburg, 1989, 1990.

3. European Communities., "Reports-On the Pnoposals from the Commission to the Council-On the Prices for Agricultural Products and on Related Measures 1988/89 - 1989/90, Commission of the EC, Office for Official Publications of the EC, Luxemburg, 1989, 1990.

4. European Communities., "Official Publications of the EC", Commision of the EC, Office for Official Publications of the EC. Luxemburg, 1987, 1988, 1989, 1990.

5. Amblard, P., and Nychas, A., a.g.e.,

6. Tobacco Journal International, World Tobacco, Tobacco International, Tobacco Reporter Yayınları, 1987, 1988, 1989, 1990.

7. European Communiüies., "Reports-On the PRoposal from the Commission to the Council for a Directive on the Approximation of Taxes on Manufactured Tobacco, Cigarettes and Other Than Cigarettes, Commission of the EC, Office for Official Publications of the EC, Luxemburg, 1989, 1989, 1990.

8. Cole, J.P., "Approximation vs. Harmonization: Tobacco Tax Hurdle vin the EC " Tobacco International, July 15, 1989.

9. British American Tobacco., "The EEC Tobacco Industry, Business Environment Distribution Net ork, "B.A.T. Ltd. Co., Report 1989.

10. Horne, Barbara., "Who's Afraid of 1992 ? "Tobacco Journal International, West Germany, 3/ 1989.

11. European Communiüies., "Reports-On the Proposal from the Commission to the Council for a Directive COM/ 88/70 Final Reports" Commission of the EC, Office for Official Publications of the EC, Luxemburg, 1988.

12. Cattelain, P., "Limitation of the Tar Content of Cigarettes in the EC", Tobacco Journal International, 2/1989.

13. Shelton, Anne., "Industry Questions Right of EC Commission to Set", "Tar Ceiling", Tobacco Reporter, U.S.A., April 1888.

14. Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Basın Müşavirliği Verileri

MİLLİ TÜTÜN KOMİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMA ALT KOMİTESİ 9. TOPLANTISINDA SUNULAN BİLDİRİLER VE TOPLANTI TUTANAKLARI

22-24 Ekim 1990

İSTANBUL

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ

Tütünde Kalite Kavramı,Ziraat, Sanayii, Ticareti ve Tüketiciye Etkileri 1

Tütünde Yabancı Döllenme Oranının Tesbiti Üzerine Etkileri..... 13

Verim ve Kaliteleri Yüksek Türk Tipi Tütünlerin Islahında Dikkat Edilmesi Gereken Bazı Önemli Hususlar..... 22

Ege Bölgesi İçin Geliştirilmiş Maviküfe Dayanıklı Yeni bir Çeşit Adayı = 6/1-A..... 26

Bitlis Tütünlerinde Doğal (Mevsimlik) Fermantasyon..... 36

Virginia ve Burley Tütünlerinde Mineral Beslenme..... 62

Ülkemizde Virginia ve Burley Tütünleri Yetiştirilebilecek Yörelerin Makro Çapta Tesbitine Yönelik İncelemeler..... 68

Flue-Cured ve Burley Tütünlerinin Değerlendirilme ve Pazarlanması.... 88

Türkiye'nin Sigara Tüketim Trendi..... 104

Sigara Üretim Sürecinde Kapasite Kullanım Oranının Belirlenmesi..... 114

Fizyolojik Çevrenin Korunması ve Sigara İçimi İle Tütün Üretimi ve Biyoloji Eğitimi Arasındaki İlişki..... 125

Türk Tütüncülüğünün Avrupa Topluluğu Ortak Tütüncülüğüyle Bütünleşmesi..... 137

Tütün ve Toplum..... 151

Bulgaristan'da Tütün Tarımının Genel Durumu ve Tütün Araştırmaları..... 155

Ülkemizde Son Yıllarda Tütünde Zararlı Olan Virus Hastalıklarına Bakış..... 163

Milli Tütün Komitesi Bilimsel Araştırma Alt Komitesi 9.Toplantısı Raporu..... 172

Tütün Yetiştirme ve Islahı Çalışma Grubu Raporu..... 179

Tütün Hastalık ve Zararlılarıyla Savaşım ve Rezidü Çalışma Grubu Raporu..... 183

Tütün Kimyası ve Sağlık Tütün Teknolojisi Çalışma Gruplarının Toplantısına Ait Rapor..... 185

Bilimsel Araştırma Alt Komitesi 9.Toplantısına Katılanların Listesi..... 187